

FŐÉPÍTÉSZEK AZ ÖNKORMÁNYZATOKBAN

Építészeti nívódíj 2010

A Helyi Építészeti Örökség pályázat eredményhirdetése

A nívódíjpályázatot a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Építésügyi és Építészeti Főosztálya az építészeti örökség helyi védelme területén a példaszzerű helyreállítások elismerése céljából évente hirdeti meg.

Az idei, negyedik pályázatra 10 helyszínről 11 pályamű érkezett. A bíráló bizottság tagjai a pályaművek áttekintését követően – a legszínvonalasabbak helyszíni bejárása, a látottak megvitatása után – hozták meg döntésüket a pályázat eredményéről. A zsűri három beadott munkát javasolt díjazásra, és három pályaművet részesített díjazás nélküli dicséretben. Díjazásban – a pályázati kiírásnak megfelelően – az építetők, a tervezők és kivitelezők részesülhetnek.

Az idei díjátadóra különleges helyszínen, a tavalyi pályázat győztes épületé-

ben, a balatonfüredi Kisfaludy Galériában került sor. A Galéria épülete igényesen felújított homlokzataival a reformkori városrész különleges hangulatú eleme. Balatonfüred város 2008-ban elnyerte a Hild János emlékérmét, melyet a városközpontot alkotó épületek megújításáért és az igényesen kialakított környezet rendezésért kapott.

Az ünnepélyes díjátadót *Bóka István*, Balatonfüred polgármestere és *Fegyverneky Sándor* országos főépítész, a zsűri elnöke nyitotta meg. A polgármester köszöntőjében ismertette Balatonfü-

red építészeti értékvédelmi törekvéseit és eddigi eredményeit. A *Balaton ékköve* fejlesztési program első ütemében megújult a mostani díjkiosztónak helyet adó Kisfaludy Galéria, továbbá a nevezetes Horváth-ház (az egykori Anna-bálok színhelye), a Zákonyi-sétány, a Balatoni Borok Háza és az Anna Grand Hotel. Hangsúlyozta, hogy május elejére készülnek el a Jókai Emlékmúzeum felújításával, s teljesen megújul az egykori Vasary-villa is. Fegyverneky Sándor kiemelte az önkormányzati főépítészek tevékenységének jelentőségét és a helyi önkormányzatok felelősségét a helyi értékvédelmi területén, többek között a települések helyi védelmi rendeleteinek megalkotásával.

A pályázaton közintézmények mellett magántulajdonosok is indultak, noha az

értékközpont munkálatok számukra nem kis kiadást jelentettek. Külön öröm, hogy idén modern kortárs építészeti alkotás is méltó volt díjazásra.

A 2010. április 7-én átadott díjak azon példaszzerű helyreállításokat ismerik el, melyeket a szakma példaértékűnek és követendőnek tart. Az eseménnyel egy időben megjelent az a kiadvány is, amely az előző év díjazottjait mutatja be. A kiadványt az idei országos főépítész konferencián részt vevő főépítészek kapják majd meg, elektronikusán mindenki számára elérhető lesz a www.terport.hu szakmai portálon.

1 000 000 forint díjazásban részesült

1 Makó, Szent István tér 18. lakóépület homlokzata

Az egykori oskolamester eklektikus stílusú háza 140

éves polgárház, a városkép meghatározó eleme. Utcai homlokzatának felújítása példaértékű, mert az eredeti építészeti arculat minél hitelesebb megjelenítését célozta meg.

② Dabas, Martinovics téri Kortárs Művészeti Pont

Az 1970-es években épült egykori trafik a maga nemében egyedülálló építészeti alkotás. Állagromlását és az ennek következtében felmerült lebontás ötletét egy helyi civil kezdeményezés, a TRAFIK KÖR állította meg. Érdekes és jó ötlet kulturális célú hasznosítása, mellyel magát az épületet is mint „kiállítási tárgyat” lehet bemutatni a kortárs építészet emlékeként.

800 000 forint díjazásban részesült

③ Budapest, Kiss János altábornagy utca 59. számú társasház homlokzata

A Medgyaszay István terve alapján épült társasházak felújítása a második világháború után elmaradt, ezért napjainkra igen rossz állapotba kerültek. A homlokzatokat az eredetinek megfelelő vakolat-textúrával, színvonalanosan restaurált sgraffittókkal újítják meg. A rekonstrukció nagy szakipari tudást, különleges referenciával rendelkező szakembert és a lakóközösség összefogását igényelte.

Dicséretben részesült három pályamű

④ Kaposvár, Noszlopy Gáspár u. 6. számú lakó- és üzletház homlokzata

A városközpont rehabilitációjának keretében az önkormányzat újjáépítette fel a XIX. században épült igen leromlott állapotú ház eklek-

tikus stílusú homlokzatát. A helyreállított homlokzat összességében kedvező képet mutat, és jelentősen javított a városképet.

⑤ Gyula, Béke sugárút 51., a Városi Rendőrkapitányság homlokzata

Az 1994-ben végzett felújítás eredményeként ma is látható jó műszaki állapot a színvonalas kivitelezés eredménye, mely mutatja, hogy ésszerű, jó minőségű helyreállítás történt. Mindenképpen dicséretes a „jó gazda” által fenntartott állapot, az intézmény törekvése az épület építészeti és műszaki minőségének megőrzésére.

⑥ Sátoraljaújhely, a vasútállomás felvételi épülete

Sajnos hosszú éveken át zajlott a magyar vasútállomások átszabása, bontása, s közülük sok ma is veszélyben van. Ezért öröndetes, hogy ez az épület megmaradt, ma is működik, szépen rendbehozták. Külső megjelenésében a szokatlanul erős színkontraszt megfelel az épület eredeti állapotának. A helyreállítás összességében dicséretes, mert a történelmi állomásépület és annak eredeti terei megmaradtak, és az utazó közönség számára kulturáltan használhatók.

(További információk www.terport.hu)

Az építészeti minőség javításáért

Az Európai Közösségek Bizottsága 2009. szeptember 23-án tette közzé C(2009) 7032 számú közleményét „Útmutató a bizottság építészeti politikájához” címmel. Az útmutató célja azoknak a fő építészeti elveknek az összefoglalása, amelyeket a bizottság ingatlanpolitikai céljainak megvalósítása során figyelembe kell venni.

A bizottság széles körben ismertté kívánja tenni az építészeti minőséggel kapcsolatban megfogalmazott elvárásait, célja, hogy az útmutató referenciaként szolgáljon az ingatlanpiac résztvevői számára építési projektek indításakor.

A dokumentum az építészeti minőség szempontjából tíz alapvető referenciaelemet állapít meg: illeszkedés a városi környezethez; megközelíthetőség és mobilitás; környezetvédelem és energiahatékonyság; építési minőség és jó közérzet; innováció; az épületek rendeltetésének egyértelműsége és áttekinthetősége; esztétikai szempontok és arculat; funkcionalitás, modularitás és rugalmasság; költségek; kohézió: a közös szál.

Az útmutató leglényegesebb általános mondanivalója, hogy jó építészeti minőséget akkor érünk el, ha van körültekintően megfogalmazott tervezési program, ha gondosan figyelemmel kísérik a tervezési folyamatokat, és a legjobb megoldást építészeti tervpályázat útján választják ki.

Az útmutató egyben válasz az Európa Tanácsnak a városi és a vidéki környezetek építészeti minőségéről szóló 2001. február 12-ei határozatában¹, valamint az építészetéről és a kultúra fenntartható fejlődéséhez való hozzájárulásáról szóló 2008. december 13-i következtetéseiben² megfogalmazott kérésére, amelyekben felkéri a bizottságot, hogy „az építészeti minőséget és az építészeti szolgáltatás különleges természetét valamennyi szakpolitikájában, intézkedésében és programjában vegye figyelembe” és „ösztönözze a fenntartható fejlődés terén alkalmazott innovációt és kísérletezést az építészet, a várostervezés és a tájvédelem területén”.

Krakler Judit
vezető-főtanácsos, NFGM

Az Útmutató a bizottság építészeti politikájához dokumentum letölthető a www.onkornet.hu honlapról

¹ 2001/C 73/04, HL C 73, 2001.2.12., 6. o.

² 2008/C 319/05, HL C 319, 2008.12.13., 13. o.

Stockholm Európa első zöld fővárosa

2006 májusában egy tallinni konferencián merült fel az ötlet, hogy évente egy-egy európai város kapja meg a kitüntető címet.

Az Európai Unióban az a város viselheti a zöld főváros címet, amely élen jár a környezetbarát városi életmód kialakításában, és így példaként szolgálhat más városok számára.

Elsőként 2010-ben Stockholm, jövőre Hamburg viseli majd a címet. Idén őszszel döntenek a 2012-es és 2013-as fővárosról a még versenyben lévő Barcelona, Malmö, Nantes, Nürnberg, Reykjavík és a spanyolországi Vitoria-Gasteiz közül kiválasztva a legérdemesebbeket. A jelentkezők között volt Budapest is, de kiesett a további versenyből.

EUROPAN 10

Az EUROPAN 10 tervpályázat keretében 19 ország 62 helyszínére pályázhattak Európa fiatal – 40 év alatti – építészei. A tervpályázati helyszínekre Európa-szerte több mint 2400 tervet nyújtottak be, amelyek közül nemzetközi zsűri választotta ki a legjobba-

Europán díjátadás.
Az első díjas csapat.
Fotó: Pap Klára

A kétévente megrendezett EUROPAN nemzetközi építészeti és városépítészeti tervpályázatnak – amely idén volt 20 éves – Magyarország 15 éve tagja. A 2009/2010-ben megrendezett EUROPAN 10 tervpályázati fordulóban a városi élet tereit állították a gondolkodás középpontjába, a térbeni és időbeni kapcsolatrendszerek és a fenntarthatóság oldaláról megközelítve. Minden egyes helyszín és téma erre a felvetésre reagált, és ennek megfelelően kereste az építészeti válaszokat.

Ajka, a szocialista város

A Magyar EUROPAN Bizottság Ajka városközpontját jelölte ki magyarországi helyszíneként. Az ajkai helyszín kiválasztásánál az volt az alapvető kérdés, hogyan lehet egy szocialista városépítés történetiségével és hagyományaival terhelt környezetben olyan, a mai és holnapi társadalmi igényeknek megfelelő, gazdaságosan megvalósítható építészeti megoldást találni, amely révén a városi élet, a megújulás motorjává válik.

A tervpályázat eredményhirdetésére – a szocialista városközpontok átalakításának építészszakmai megvitatása és a pályaművek kiállítása keretében – Budapesten, a Mátyás téri rehabilitáció részeként megújított Kesztyűgyár közösségi házban került sor.

Az eseményen *Ongjerth Richárd* (EUROPAN Magyarország, MUT) köszöntőjét követően *Szaló Péter*, az NFGM területfejlesztési és építésügyi szakállamtitkára adta át a díjakat, és megnyitotta a kiállítást. Ezután *Szabó Árpád*, az EUROPAN Magyarország titkára beszélt a tervpályázati rendszerről, az innováció és rehabilitáció összefüggéseiről. A BME urbanisztika tanszékének két oktatója, *Kiss-fazekas Kornélia* a magyarországi szocialista városközpontokkal kapcsolatos kutatásáról, *Locsmándi Gábor* a szocialista városközpontok aktuális problémáiról tájékoztatta a megjelenteket. Pécs-Uránvárosról *Szakács Barnabás*, Salgótarján városközpont épületeinek rehabilitációjáról *Miklós Róbert*, a közterületekéről *Almási Balázs* számolt be. *Hornyák Attila*, Ajka város főépítészeként a tervpályázat helyszínét, a városközpont elemzte.

Az ajkai helyszínre a 42 regisztrált nemzetközi tervezőcsapat összesen 31 pályaművet adott be, amelyből nyolcat magyar szerzők jegyezték. A bírálóbizottság – az EUROPAN tervpályázat szabályaival összhangban – egy első és egy második díjat adott ki. A győztes pályaművet öt fiatal szlovák építész jegyzi (*Martin Jancok, Irakli Eristavi, Pavol Silla, Silvia Miklusova, Milan Vlcek*), amelyért 12 000 euró díjazásban részesülnek. A második helyezett egy bécsi csapat lett (*Christina Lenart, Ernst Gruber, Michael Klein*), ők 6000 eurót vihetnek haza.

Az EUROPAN-nek továbbra is célja, hogy támogassa a kontinens fiatal építészeit, hogy terjeszteni tudják elképzeléseiket, és meg tudják valósítani ötleteiket olyan stratégiai területeken, amelyeket az önkormányzatok, illetve a különféle, a programmal kapcsolatba kerülő fejlesztő cégek városokban jelölnek ki.

A pályázat tovább folytatódik, mégpedig a tizenegyedik EUROPAN nemzetközi építészeti és városépítészeti tervpályázattal. Ezúttal települési önkormányzatok és fejlesztési társaságok pályázhatnak arra, hogy hol legyen majd a következő tervpályázat magyarországi helyszíne.

Az ajkai helyszínre beadott összes pályázat és a zsűri jegyzőkönyvei a www.europan-hungary.hu, a tervpályázat további eredményei a www.europan-europe.com webcímen tekinthetők meg.

Posztumusz Ybl Miklós-díj

Winkler Barnabás
a megnyitón (NFGM fotó)

A Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium az építészszakmai szervezetek összefogásával egységesri posztumusz Ybl-díjban, az építész rangos elismerésében részesített tizenhét kimagasló magyar építészt. A díjakat ünnepélyes keretek között az MTA felolvasó termében az NFGM részéről dr. Szaló Péter területfejlesztési és építésügyi szakállamtitkár, Fegyverneky Sándor országos főépítész, főosztályvezető, a NÉT elnöke, Kálmán Ernő DLA a Magyar Építőművészek Szövetsége elnöke és Mihályfi László, az OKM főosztályvezetője adták át.

A posztumusz Ybl Miklós-díjadományozását Winkler Barnabás DLA, maga is Ybl-díjas építész kezdeményezte. Az ötletet támogatta a Magyar Építőművészek Szövetsége és a Nemzeti Építészeti Tanács (NÉT) is.

A 17 névből álló javaslat összeállítását alapos kutatómunka előzte meg. Az egyszeri posztumusz miniszteri díjban olyan alkotók részesültek, akik – az Ybl-díj alapítása (1953) és a rendszerváltozás (1990) közötti időszakban – kimagasló építészeti tevékenységet folytattak.

Az egyszeri posztumusz Ybl Miklós-díjünnepélyes átadására Ybl Miklós születésnapján, április 6-án került sor. A díjátadást követően a helyszínen megnyitották a kitüntetettek életművét összefoglaló kiállítást, és bemutatották az erre az alkalomra megjelentetett könyvet.

A díjazottak: Medgyaszay István (1877-1959), Hajós Alfréd (1878-1955), Kós Károly (1883-1977), Györgyi Dénes (1886-1961), Borbíró Virgil (1893-1956), Weichinger Károly (1893-1982), Gerlóczy Gedeon (1895-1975), Kiss Tibor (1899-1972), Fischer József (1901-1995), Árkay Bertalan (1901-1971), Kósa Zoltán (1903-1978), Lauber László (1902-1953), Dávid Károly (1903-1973), Benkhard Ágost (1910-1967), Kiss Ferenc (1918-1993), B. Szűcs Margit (1923-2006), Nagypál Judit (1924-1980).

A posztumusz díjakat a családtagok, egykori tanítványok, kollégák, illetve a hagyatékgondozója vették át.

Az érdeklődők a www.nfgm.gov.hu, www.epiteszforum.hu honlapokon ismerhetik meg a díjazottak életútját.